

PM Rotel I (Dnr KS 2021/530)

Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen (SOU 2021:9)

Remiss från Infrastrukturdepartementet

Remisstid den 16 augusti 2021

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Infrastrukturdepartementet har remitterat delbetänkandet av utredningen om betrodda tjänster, *Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen, (SOU 2021:9)*, till bland annat Stockholms stad för yttrande.

Utredningen om betrodda tjänster har i uppdrag att kartlägga och analysera den offentliga förvaltningens behov av åtgärder för ökad och standardiserad användning av betrodda tjänster samt att lämna förslag på sådana åtgärder. Betrodda tjänster är elektroniska tjänster som erbjuder vissa utpekade funktioner kopplade till elektroniska underskrifter, elektroniska stämplat, elektroniska tidsstämplingar eller certifikat för autentisering av webbplatser. Det centrala regelverket inom området betrodda tjänster utgörs av EU-förordningen (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden, den så kallade eIDAS-förordningen.

Utredningens kartläggning visar att den offentliga förvaltningen i dagsläget upplever störst behov av att på olika sätt kunna använda och hantera elektroniska underskrifter. Många aktörer upplever osäkerhet kring vissa eller alla steg i hanteringen av elektroniska underskrifter. Det kan gälla allt från bedömningen av om underskrifter krävs till bevarandet av elektroniskt undertecknade handlingar. Utredningen bedömer att det finns ett stort behov av ett mer samlat och utvecklat stöd för den offentliga förvaltningen att tillgå för dessa frågor. Vidare visar utredningens kartläggning att det finns ett behov av stöd som gör det enklare att kunna validera elektroniska underskrifter, framför allt sådana som lämnas in till den offentliga förvaltningen.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Den förteckning som finns i Sverige över kvalificerade betrodda tjänster ska utökas och benämnas tillitsförteckning

- Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst som ska validera underskrifter och stämplat som inkommer till och skapas av offentliga aktörer
- Riksarkivet och DIGG får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda valideringsintyg som metod för att bevara undertecknade och stämplade handlingars giltighet
- DIGG ska få i uppgift att främja användningen av betrodda tjänster. Myndigheten ska även få i uppdrag att ta fram en vägledning för den offentliga förvaltningens användning av betrodda tjänster.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att det finns behov av ett mer samlat och utvecklat stöd för den offentliga förvaltningen att tillgå för frågor om betrodda tjänster.

Mina synpunkter

Betrodda tjänster, det vill säga elektroniska tjänster som erbjuder vissa utpekade funktioner kopplade till elektroniska underskrifter, stämplat, certifikat med mer, har förvisso funnits länge men utredningens kartläggningsarbete klarlägger att behoven rörande dessa tjänster fortsatt kommer att öka. Bland annat eftersom att allt fler processer och arbetsmoment i den offentliga förvaltningen digitaliseras, delvis på grund av att allmänhetens förväntningar om att genomföra sina ärenden digitalt ökar.

Jag delar utredningens bedömning att det finns behov av ett mer samlat och utvecklat stöd för den offentliga förvaltningen att tillgå för frågor om betrodda tjänster eftersom att användningen ökar, och förväntas fortsätta så de närmsta åren.

Det kommer därtill att vara viktigt med tydlig information riktad till olika målgrupper i anslutning till valideringstjänsten.

Sammantaget konstaterar jag att arbetet med betrodda tjänster är en förutsättning för fortsatt utveckling av digital offentlig service, för såväl privatpersoner som företag.

För vidare redogörelse hänvisar jag till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Remissen besvaras med hänvisning till vad som sägs i stadens promemoria.

Stockholm den 16 juni 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Utredningen om betrodda tjänsters delbetänkande Vem kan man lita på? Enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster i den offentliga förvaltningen, (SOU 2021:9)

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Utredningen om betrodda tjänster har i uppdrag att kartlägga och analysera den offentliga förvaltningens behov av åtgärder för ökad och standardiserad användning av betrodda tjänster samt att lämna förslag på sådana åtgärder. Betrodda tjänster är elektroniska tjänster som erbjuder vissa utpekade funktioner kopplade till elektroniska underskrifter, elektroniska stämplat, elektroniska tidsstämplingar eller certifikat för autentisering av webbplatser. Det centrala regelverket inom området betrodda tjänster utgörs av EU-förordningen (EU) nr 910/2014 om elektronisk identifiering och betrodda tjänster för elektroniska transaktioner på den inre marknaden, den så kallade eIDAS-förordningen.

Utredningens kartläggning visar att den offentliga förvaltningen i dagsläget upplever störst behov av att på olika sätt kunna använda och hantera elektroniska underskrifter. Många aktörer upplever osäkerhet kring vissa eller alla steg i hanteringen av elektroniska underskrifter. Det kan gälla allt från bedömningen av om underskrifter krävs till bevarandet av elektroniskt undertecknade handlingar. Utredningen bedömer att det finns ett stort behov av ett mer samlat och utvecklat stöd för den offentliga förvaltningen att tillgå för dessa frågor. Vidare visar utredningens kartläggning att det finns ett behov av stöd som gör det enklare att kunna validera elektroniska underskrifter, framför allt sådana som lämnas in till den offentliga förvaltningen.

Utredningen föreslår bland annat att:

- Den förteckning som finns i Sverige över kvalificerade betrodda tjänster ska utökas och benämnas tillitsförteckning
- Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst som ska validera underskrifter och stämplat som inkommer till och skapas av offentliga aktörer
- Riksarkivet och DIGG får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda valideringsintyg som metod för att bevara undertecknade och stämplat handlingars giltighet
- DIGG ska få i uppgift att främja användningen av betrodda tjänster. Myndigheten ska även få i uppdrag att ta fram en vägledning för den offentliga förvaltningens användning av betrodda tjänster.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2021 har i huvudsak följande lydelse.

I *Stockholms stads Vision 2040* om ett Stockholm för alla, framgår det att Stockholm ska bli världens smartaste stad. Stockholm ska vara en av de städer i världen som bäst tar till vara på digitaliseringens möjligheter genom att erbjuda digitala verktyg och tjänster som är trygga, säkra och tillgängliga för alla att använda. Detta förtydligas i *Stockholms stads budget för 2021* där det anges att en hög innovations- och digitaliseringskapacitet är en förutsättning för att stärka, effektivisera och utveckla stadens verksamheter som därigenom kan bidra till att säkerställa vår fortsatta välfärd. Digitalisering ska bidra till att lösa konkreta utmaningar för stockholmarna, för klimat och miljö och inom verksamheterna. Utredningens förslag som syftar till en enkel och ändamålsenlig användning av betrodda tjänster är väl i linje med stadens inriktning på arbetet med digitalisering av verksamheternas processer. Utredningens förslag kan även bidra till målet i *Stockholms stads Näringslivspolitik 2020-2024*; att förenkla för företagare genom tillhandahållande av enkla och om möjligt digitala verktyg. Även för privatpersoner är stadens ambition att erbjuda digitala tjänster så långt det är möjligt.

Stadsledningskontoret delar utredningens bedömning att det finns behov av ett mer samlat och utvecklat stöd för den offentliga förvaltningen att tillgå för frågor om betrodda tjänster. Användningen av betrodda tjänster ökar, och kommer fortsätta öka kraftigt under de närmaste åren. Det kan i dag vara utmanande för en enskild organisation att införa och etablera funktioner för elektroniska underskrifter och det saknas vägledningar och stöd, framförallt för den kommunala sektorn. Stadsledningskontoret välkomnar därför utredningens förslag kring etablering av nationella funktioner och samordningsinitiativ.

8.3 En utökad tillitsförteckning

Stadsledningskontoret ser positivt på utredningens förslag om en utökning av den förteckning som redan finns i Sverige över kvalificerade tillhandahållare av betrodda tjänster och de kvalificerade tjänster som dessa aktörer tillhandahåller till att avse även icke kvalificerade tillhandahållare och icke kvalificerade betrodda tjänster.

8.4.2 Myndigheten för digital förvaltning ska tillhandahålla en nationell valideringstjänst

Stadsledningskontoret anser att en valideringstjänst är en välkommen funktion och ställer sig därför positiv till förslaget. En valideringstjänst kan underlätta hantering av elektroniska underskrifter och även samverka mellan aktörer i den offentliga sektorn.

Stockholms stad kommer, under juni 2021, att lansera en egen valideringstjänst som stödjer både interna och externa användare. Stadsledningskontoret bedömer att det behövs en nationell valideringstjänst som till exempel enskilda och leverantörer kan nyttja för att kunna validera de dokument som kommer från den offentliga förvaltningen.

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget betona vikten av tydlig information riktad till olika målgrupper. Kompetensen kring elektroniska underskrifter varierar, och den fortsatta utvecklingen är beroende av att de som nyttjar tjänsterna upplever förtroende och tillit till dem. Information i anslutning till valideringstjänsten blir därför en viktig förutsättning.

8.5.3 Bevarande av elektroniskt undertecknade eller stämplade handlingar

Stadsledningskontoret vill i sammanhanget lyfta att bevarande av elektroniskt undertecknade handlingar i dag är ett av de största hindren för att helt digitalisera beslutsförden. Enligt 5 § punkt 2 arkivlagen (1990:782) ska varje myndighet vid framställningen av handlingar använda materiel och metoder som är lämpliga med hänsyn till behovet av arkivbeständighet. Det innebär att filformatet behöver vara arkivbeständigt från början, det vill säga när underskriften skapas, eftersom det inte är möjligt att konvertera en handling med en elektronisk underskrift utan att förstöra underskriften. Det beror på att underskriftens ursprungliga skick förändras och därmed underskriftens kontrollsumma, när kontrollsumman förändras blir underskriften ogiltig.

8.5.4 Metoder för att bevara elektroniskt undertecknade och stämplade handlingars giltighet

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget att Riksarkivet och Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) ska få i uppdrag att utreda förutsättningarna för att använda valideringsintyg som metod för att bevara undertecknade eller stämplade handlingars giltighet

samt förutsättningarna för att valideringsintygen skapas inom ramen för den nationella valideringstjänsten.

8.5.5 Ett ökat stöd från Riksarkivet

Stadsledningskontoret ser positivt på förslaget att Riksarkivet ska utreda förutsättningarna för att införa generella bestämmelser och/eller annat stöd avseende bevarande av elektroniskt undertecknade eller stämplade handlingar. Den offentliga förvaltningen kommer även behöva stöd om hur elektroniska underskrifter ska värderas, det är därför enligt stadsledningskontoret viktigt att fastställa hur länge underskriften behöver bevaras/valideras utifrån vad som anges i 3 § i arkivlagen (1990:782).

8.6.3 En utökad roll för Myndigheten för digital förvaltning

Stadsledningskontoret välkomnar att DIGG får ett utökat uppdrag som också innefattar att ta fram en vägledning för den offentliga förvaltningens användning av betrodda tjänster.

Stadsledningskontoret vill dock lyfta vikten av att en sådan vägledning även omfattar kommuners behov, eftersom de utmaningar som kommuner har i samband med användning och införande av betrodda tjänster i vissa fall skiljer sig åt jämfört med statliga myndigheters. Kommuner har många verksamhetsområden och processer samt breda användargrupper, vilket innebär att det kommer många olika typer av frågeställningar i samband med införandet och nyttjandet av elektroniska underskrifter. Många frågeställningar är av generell karaktär. Men stadsledningskontoret kan också se, i samband med nyinförandet av centrala tjänster i Stockholms stad, att det finns unika frågeställningar till exempel inom de kommunala bolagen, skolan samt vård- och omsorg.

Stadsledningskontoret anser vidare att det är viktigt att den offentliga förvaltningen får stöd för att kunna fastställa vilka handlingar som kräver en avancerad elektronisk underskrift.

Stadsledningskontoret vill även lyfta vikten av att DIGG får rätt förutsättningar för uppdraget. Området är komplext och det finns, som tidigare har kommenterats, unika behov av stöd inom den offentliga förvaltningen.

Stadsledningskontoret vill även i sammanhanget betona vikten av kompetens i den egna organisationen kring teknik, juridik och verksamhetsfrågor. Vid anskaffning, införande och förvaltning av betrodda tjänster fordras en intern kompetens.

8.7 En ökad användning av elektroniska stämplor bör främjas

Stadsledningskontoret har inga synpunkter på bedömningen att en ökad användning av elektroniska stämplor inom den offentliga förvaltningen särskilt bör främjas av DIGG.

Stadsledningskontoret delar dock utredningens bedömning att användningen av elektroniska stämplor är begränsad idag. De elektroniska stämplorna har tidigare inte efterfrågats i den kommunala förvaltningen men stadsledningskontorets bedömning är att efterfrågan kan öka i takt med att kunskapen om elektroniska underskrifter och dess nyttjande ökar. Stämplor kan, efter övervägande, vara ett alternativ eller komplement till elektroniska underskrifter.

8.9.5 Teknikneutralitet som utgångspunkt

Stadsledningskontoret delar utredningens uppfattning om att författningsbestämmelser som tillåter användning av elektroniska underskrifter bör vara teknikneutralt utformade i syfte att uppnå en mer enhetlig och långsiktigt utformad lagstiftning.

Stadsledningskontoret föreslår att remissen anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.